

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทำนาย (Predictive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ การศึกษา การรับรู้ภาวะสุขภาพ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยนำกรอบแนวคิดของ Pender (1996) มาเป็นแนวทางในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 250 คน ซึ่งคัดเลือกโดยการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) จากผู้ที่เข้าร่วมประชุมประจำเดือนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในแต่ละตำบล ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลทำในเดือนกันยายน 2553 ถึงเดือนธันวาคม 2553 โดยใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

(1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ การศึกษา การรับรู้ภาวะสุขภาพ และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

(2) แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ อุปสรรค และสมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

(3) แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยวัดพฤติกรรม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านกิจกรรมทางร่างกาย ด้านโภชนาการ ด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการพัฒนาทางจิตวิญญาณ และด้านการจัดการกับความเครียด

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของโครงสร้างและเนื้อหา และตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ พบว่าได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index: CVI) ของแบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ อุปสรรค และสมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เท่ากับ 0.88 0.92 0.81 และ 0.92 ตามลำดับ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากร คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Co-efficient) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ อุปสรรค และสมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เท่ากับ 0.81 0.95 0.85 และ 0.90 ตามลำดับ ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 52.40) มีการรับรู้ภาวะสุขภาพของตนเองอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 59.20 และมีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เฉลี่ย 7.22 ปี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเท่ากับ 100.60 (S.D. = 10.81) สำหรับอำนาจในการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยด้านการศึกษา การรับรู้ภาวะสุขภาพ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ร้อยละ 26.00 ($F_{6,243} = 14.201, p < .001$) พบว่าตัวแปรทำนายทั้งหมด สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ร้อยละ 26.00 ($F_{6,243} = 14.201, p < 0.001$) ตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ($\beta = 0.316, p < 0.001$) รองลงมาคือ การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ($\beta = 0.253, p < 0.001$) และการศึกษา ($\beta = -0.163, p < 0.01$) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งสามร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้ร้อยละ 20.70 จากผลการศึกษาสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

จากตารางสามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในรูปคะแนนมาตรฐานได้
ดังนี้

$$Z'_{HPB} = (-0.163) (Z_{EDU}) + 0.090 (Z_{PER}) + 0.007 (Z_{TIM}) + 0.253 (Z_{PBEH}) \\ + 0.082 (Z_{PBAH}) + 0.316 (Z_{PSEH})$$

HPB = พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

EDU = การศึกษา

PER = การรับรู้ภาวะสุขภาพ

TIM = ระยะเวลาการเป็น อสม.

PBEH = การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

PBAH = การรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

PSEH = การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาพตัดขวางระยะสั้น (Cross-sectional study) และในพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ไม่สามารถอ้างอิงไปยังประชากรกลุ่มใหญ่ได้และการนำผลวิจัยไปใช้ควรใช้ด้วยความระมัดระวัง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ และผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่ศึกษามีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้เพียงร้อยละ 26.00 ดังนั้นการนำไปใช้ควรใช้ด้วยความระมัดระวัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาค้างนี้ดังต่อไปนี้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. ควรมีการฝึกอบรมพยาบาลชุมชนในการให้คำแนะนำและส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยคำนึงถึงการศึกษา การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ
2. ผลการศึกษาค้างนี้นำไปเป็นแนวทางในการจัดโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอสม.และประชาชนกลุ่มอื่น

ด้านการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน เพิ่มระยะเวลา ปัจจัยอื่นๆ หรือกรอบแนวคิดอื่นมาร่วมใช้ในการศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาซ้ำเนื่องจากผลการศึกษาค้างนี้พบว่า การศึกษา การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ สามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้เพียงร้อยละ 26.00